

کتاب‌شناسی توصیفی، تحلیلی گیلان
در عصر صفوی

دکتر عباس پناهی

سرشناسنامه	: پناهی، عباس
عنوان و پیدآور	: کتابشناسی توصیفی، تحلیلی گیلان در عصر صفوی / عباس پناهی
مشخصات نشر	: رشت: فرهنگ ایلیا، ۱۳۹۰
مشخصات ظاهری	: ۲۸۲ ص .
شابک	: ۹۷۸-۹۶۴-۱۹۰-۲۰۷-۲
موضوع	: گیلان - تاریخ - قرن ۱۰-۱۲ ق - کتابشناسی
موضوع	: گیلان - کتابشناسی
رده‌بندی کنگره	: ۱۳۹۰ پ ۸۷/ک ۲۳۳۶۸ Z
رده‌بندی دیوی	: ۱۶/۹۵۵۲۳
شماره کتابخانه ملی	: ۲۳۳۶۸۷۶

کتاب‌شناسی توصیفی، تحلیلی
گیلان در عصر صفوی
دکتر عباس پناهی

چاپ نخست: ۱۳۹۰

شمارگان: ۱۲۰۰ نسخه

شماره‌ی نشر: ۳۷۰

نسخه‌پردازی و آماده‌سازی: کارگاه نشر ایلیا

همه‌ی حقوق این کتاب محفوظ است.

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۱۹۰-۲۰۷-۲

نشر فرهنگ ایلیا، رشت، خیابان آزادگان

جنب دبیرستان بهشتی (خ صفایی)، خیابان حاتم، شماره ۴۹

کد پستی: ۴۱۸۴۸-۱۳۵۵۵

تلفن: ۳۲۴۴۷۲۳ - ۳۲۴۴۷۲۳ - ۰۱۳۱

www.nashreilia.com

۵۰۰۰ تومان

۱۱ فصل اول: نگاهی به اوضاع سیاسی اجتماعی گیلان در عصر صفوی

۲۱ فصل دوم: تاریخ‌های محلی و اهمیت آن

- ۲۶ تاریخ گیلان و دیلمستان
۴۲ تاریخ طبرستان، رویان و مازندران
۴۸ تاریخ خانی
۵۴ تاریخ گیلان
۶۲ تاریخ خاندان مرعشی مازندران
۶۸ تاریخ مازندران

۷۱ فصل سوم: تاریخ سلسله‌ی (دودمانی)

- ۷۱ صفویه الصفا
۷۳ سلسله‌النسب صفویه
۷۵ تاریخ دیار بکریه
۷۷ تاریخ عالم‌آرای امینی
۷۸ تاریخ آلفی
۷۹ تاریخ عالم‌آرای عباسی
۸۶ نقاوه‌الاثار فی ذکر الاخبار
۸۹ تاریخ سلطانی
۹۱ مجمع‌التواریخ
۹۳ تکمله‌الاخبار
۹۵ فوائدالصفویه
۹۷ شرف نامه
۹۹ قصص‌الخاقانی
۱۰۱ روضه‌الصفویه
۱۰۳ تاریخ انقلاب اسلام بین الخاص و العام
۱۰۵ تاریخ ملاکمال

۱۰۷	فصل چهارم: تکیگذاری سلطانی
۱۰۷	تاریخ جهانگشای خاقان
۱۱۲	عالم‌آرای شاه اسماعیل
۱۱۵	تاریخ شاه اسماعیل و شاه طهماسب صفوی
۱۱۷	تاریخ عباسی
۱۲۰	خلاصه‌السير
۱۲۲	دستور شهریاران
۱۲۴	تاریخ شاه عباس ثانی

۱۲۷	فصل پنجم: تاریخ‌های عمومی
۱۲۷	مطلع‌النسعدین و مجمع‌البحرین
۱۳۱	لب‌التواریخ
۱۳۳	فتوحات شاهی
۱۳۶	تاریخ جهان‌آرا
۱۳۹	حبیب‌السير
۱۴۲	خلدبرین
۱۴۶	احسن‌التواریخ
۱۵۰	تاریخ ایلچی نظام شاه دکنی
۱۵۵	جواهر‌الاخبار
۱۶۰	خلاصه‌التواریخ
۱۶۲	خلاصه‌التواریخ مولف گمنام
۱۶۳	روضه‌الصفای ناصری

۱۶۷	فصل ششم: تذکرها
۱۶۸	تذکره شاه تهماسب
۱۶۹	مجالس‌المومنین

۱۷۱	فصل هفتم: سفرنامه‌ها
۱۷۱	اهمیت گیلان در سفرنامه‌ها
۱۷۶	سفرنامه‌های ونیزیان در ایران
۱۷۷	آنتونی جنکینسون

۱۷۹	ایترپرسیکوم
۱۸۰	سفرنامه پیتر دلاواله
۱۸۳	سفرنامه آدام الثاریوس
۱۸۶	سفرنامه ژان شاردن
۱۸۸	سفرنامه مارتین سانسون
۱۹۰	سفرنامه تاوونیه
۱۹۱	سفرنامه کاتف
۱۹۳	سفرنامه جمعی کاری
۱۹۵	سفرنامه کسپفر
۱۹۶	سفرنامه کروسینسکی
۱۹۸	سفرنامه آراموف
۲۰۰	سفرنامه سوئی مورف
۲۰۰	سفرنامه گربر
۲۰۱	سفرنامه آترمونی
۲۰۲	سفرنامه ژان تونو
۲۰۴	سفرنامه اسرائیل اوری
۲۰۵	سفرنامه سالیعیان
۲۰۶	سفرنامه جونس هنوی
۲۰۸	گزارش گیلانتز
۲۰۹	سفرنامه فن تویفل
۲۱۲	سفرنامه ماندلسلو
۲۱۲	سفرنامه ملگونف
۲۱۳	

فصل هشتم: تحقیقات جدید

۲۱۵	الف. آثار پژوهشی
۲۱۵	ولایات دارالمرز ایران، گیلان
۲۱۶	از آستارا تا استاریاد
۲۱۸	گیلان در گذرگاه زمان
۲۱۹	گیلان از آغاز تا انقلاب مشروطه
۲۲۰	تاریخ گیلان
۲۲۰	حکومت شیعی آل کیا در گیلان
۲۲۱	

۲۲۴	ب. اسناد و نامه‌های تاریخی
۲۲۵	از تیمور تا شاه اسماعیل اول
۲۲۶	شاه اسماعیل صفوی
۲۲۷	شاه طهماسب صفوی
۲۲۷	شاه عباس اول
۲۲۸	مکاتبات خان احمد گیلانی
۲۳۱	فصل نهم: فهرست تفضیلی مآخذ تاریخی گیلان
۲۳۴	منابع عمومی
۲۳۵	منابع و مآخذشناسی
۲۳۶	فهرست‌ها
۲۳۷	مجموعه فرامین، اسناد و مکاتبات خطی
۲۳۸	تحقیقات جدید در قلمرو صفویه در گیلان
۲۴۱	منابع خارجی
۲۴۳	مقالات فارسی
۲۵۱	مقالات خارجی
۲۵۲	کتاب‌ها
۲۶۰	پایان‌نامه‌ها
۲۶۲	پایان‌نامه‌های لاتین
۲۶۳	مقالات در قلمرو گیلان
۲۶۷	اسناد در قلمرو گیلان
۲۷۰	فهرست تفضیلی مآخذ تاریخی گیلان
۲۷۰	مآخذ
۲۷۶	تحقیقات جدید
۲۸۴	فرهنگ‌ها

مقدمه

بی‌تردید مآخذ شناسی و شناخت اسناد و مدارک تاریخی و علمی هر دوره‌ای در بررسی‌های تاریخی از اهمیت زیادی برخوردار است. زیرا بدون آشنائی با اسناد تاریخی امکان تحقیق علمی در باره هر موضوعی با دشواری صورت می‌پذیرد. خوشبختانه دربارهٔ گیلان منابع تاریخی گزارش‌های زیادی ارائه کرده‌اند. اما این فراوانی مطالب تاریخی به طور یکسان در همهٔ دوره‌های تاریخی به چشم نمی‌خورد. تنها در دورهٔ صفوی به جهت اهمیت این سرزمین و قرار گرفتن در مسیر راه ارتباطی ایران با اروپا و به ویژه تجارت ترانزیتی ابریشم موجب گشت تا علاوه بر اشاره‌های مورخان عصر صفوی، جهانگردان اروپائی نیز هنگام عبور از این سرزمین مطالب ارزشمندی دربارهٔ اوضاع اجتماعی، سیاسی، اقتصادی و حتی آداب و رسوم گیلان ارائه کنند. علاوه بر این گزارش‌ها اسناد و مدارک و مقالات متعددی دربارهٔ گیلان عصر صفوی نگارش شده است که به جهت اهمیت این مقالات در تحقیق حاضر گردآوری شده است.

تحقیق حاضر در نه فصل تنظیم شده است و در هر یک از فصل‌های یاد شده به جهت اهمیت متون تاریخی شرحی دربارهٔ مولف و شیوهٔ تاریخ‌نویسی وی آورده شده است. نکتهٔ مهمی که در تحقیق حاضر بر روی آن تمرکز شده و جنبهٔ نوع آوری آن محسوب می‌شود، تاکید نویسندهٔ کتاب بر بخش‌هایی از کتاب است که در محتوای آن اشاره به حوادث گیلان شده است. به عنوان نمونه با آن که کتاب *احسن التواریخ* یک مآخذ اختصاصی دربارهٔ گیلان نیست، اما در تحقیق حاضر سعی شده است تا مطالبی که حسن بیگ روملو دربارهٔ گیلان آورده است، بر روی آن تاکید و به موضوعات آن اشاره شود. این تاکید

موجب می‌شود تا محققان با مراجعه به کتاب حاضر به راحتی بتوانند به مطالب تاریخی خود درباره گیلان دسترسی داشته باشند. از سوی دیگر تقریباً تمامی کتاب‌های تاریخی، سفرنامه‌ها، مقالات، رساله‌ها و نوشته‌هایی که درباره گیلان عصر صفوی است در این مجموعه گردآوری شده است و محققان را جستجوهای طولانی و خسته کننده بی‌نیاز می‌کند.

در پایان از جناب آقای هادی میرزائزاد که زمینه انتشار اثر حاضر را فراهم کرده‌اند، سپاسگزارم. و از خوانندگان محترم انتظار می‌رود تا با یادآوری اشکال‌ها و نکات ضعف این مجموعه زمینه تقویت و پر بار شدن کتاب را در چاپ‌های بعدی فراهم نمایند.

دکتر عباس پناهی

زمستان ۱۳۸۹

Email: panahi76@yahoo. com